

Esteve Rovira i Rovira (Cabrera de Mar, 1898 – Gusen, 1941)

MARGARIDA COLOMER I ROVIRA

GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL DE MATARÓ

GRUP DE RECERCA DE LA MEMÒRIA HISTÒRICA DE MATARÓ

DAVID FARELL I GARRIGÓS

HISTORIADOR ADSCRIT A LA FUNDACIÓ BURRIAC

Origen familiar

Esteve Rovira va néixer a les 3 de la tarda del 5 de juny de 1898 a Cabrera de Mar (Barcelona, Catalunya). De família humil, la casa on va néixer, el Molí d'en Lladó, es trobava en plena zona agrícola de la plana litoral. Ell era el tercer de cinc germans del matrimoni de Francesc Rovira, pagès, natural d'Argentona, i Concepció Rovira, natural de Súria. Es casà amb Josefa Freixenet el 8 de desembre de 1930 a Cabrera de Mar. La seva filla, Roser Rovira i Freixenet (Cabrera de Mar, 1933), ha estat clau per a confeccionar la seva història biogràfica. Gràcies a ella, sabem que l'Esteve va anar a l'escola de Vilassar de Mar i que des de ben jove va conrear la lectura de diaris, revistes i llibres de la seva època. Fins i tot va ser un dels promotors d'activitats culturals a la 'Cabrera de Mataró' dels anys 20 i 30, fins que va marxar a l'exili.

Va entrar a treballar a una de les fàbriques de teixits de Cabrera, la Mañé-Ordeig, que era la més important del poble. També va fer de barber durant un temps, per ajudar a millorar la qualitat de vida familiar. La barberia la tenien al cèntric carrer Masriera, rebatejat com a carrer Mn. Cinto Verdaguer des dels anys 70. El 1934 van marxar a viure al Masnou i Ocata perquè li anava millor per desplaçar-se a treballar. Però el 1935 va morir el seu pare i la parella no va dubtar d'anar acompanyar la vídua en els primers moments. Al cap d'un any i donades les circumstàncies que la seva mare ja s'havia anat recuperant de la pèrdua del marit,

l'Esteve i la Josefina van decidir anar viure a Barcelona.

Temps de guerra i exili

Però quan més bé estaven es va iniciar la sublevació militar del juliol de 1936 i la Guerra Civil. Com tants i tants d'altres catalans, va haver de suportar els inconvenients i mancances que té viure una guerra. Tot i això, no va marxar al front, doncs va treballar en una fàbrica de Sant Andreu on fabricaven material per a la guerra. El gener de 1939, amb l'arribada de l'exèrcit franquista a Barcelona, l'Esteve decideix anar-se'n a l'exili amb altres companys seus.

Esteve Rovira i Rovira

Fou destinat a diversos camps de concentració a França: Agde, Sant Cebrià i Argers. Des de l'exili anava escrivint cartes explicant que les coses li anaven bé, que segurament tindria una feina de director en una editorial, i així sempre simulava viure amb normalitat. Les cartes que va escriure eren testimoni d'estimació vers la seva dona i la seva filla i, per sobre de tot, eren perquè sabessin que era viu. La primera carta és del 12 de febrer de 1939 a Elna i l'última fou del 8 de desembre de 1940. Aquesta última l'escriu poc abans d'entrar al camp de concentració de Mauthausen.

Empresonat a França i deportat pels nazis

A l'inici de la 2a GM, es va fer voluntari i es va incorporar a les companyies de refugiats per a construir fortificacions a la frontera belga, a la línia Maginot. Després va anar a destinat a altres indrets. El setembre de 1940, els alemanys el van fer presoner a França i el 13 de desembre de 1940 fou quan va entrar al camp de concentració de Mauthausen amb el núm. 5.231. El 17 de gener de 1941 el van desplaçar al camp de Gusen, annex al de Mauthausen, amb el número 10.014.

L'hivern de 1940-1941 va ser el més dur per als republicans que van treballar al 'comando de la pedrera'. Després de suportar sis mesos de règim d'esclavitud, un cop es feren palesos els efectes de l'afebliment pel treball i la fam, les malalties començaren a esdevenir cròniques i amb elles la mort, irreversible. L'agost de 1941 a Gusen moriren 246 republicans a la cambra de gas. És molt possi-

ble que entre ells hi hagués l'Esteve Rovira. Morí a Gusen l'1 d'agost de 1941.

La Roser Rovira guarda les cartes del seu pare i una fotografia seva d'una manera entranyable. Des del desembre de 1940, quan va entrar al camp de Mauthausen, la seva mare no va rebre cap més carta. El dia 1 de juliol de 1944 des del consolat espanyol a Viena reben una carta en la que els informa que l'Esteve havia mort el dia 1 d'agost de 1941. És aleshores que la Josefina i la Roser, esposa i filla, s'assabenten que l'Esteve va morir a Mauthausen.

La Roser viu a Mataró. És membre de l'Amical de Mauthausen a Barcelona i sempre més ha treballat per esbrinar el recorregut i la mort dels desapareguts a l'exili, perquè tothom pogués saber on eren els seus familiars. Per a ella i per a tanta gent que ha perdut els seus familiars, té un gran interès en preservar la seva memòria i la de tots els altres que, com el seu pare, van patir les salvatjades del feixisme. L'onze de setembre de 2004, l'Ajuntament de Cabrera de Mar va fer-li un homenatge en honor a la seva memòria, com activista cultural i com a combatent antifeixista.

*La casa on va viure Esteve Rovira a Cabrera de Mar.
(Fotografia: David Farell)*